

Валентин Людвік
доцент кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент,

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННУ ДІЯЛЬНІСТЬ З ОРГАНІЗАЦІЇ АБО ПРОВЕДЕННЯ АЗАРТНИХ ІГОР, ЛОТЕРЕЙ

Законом України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» від 14 липня 2020 року в Кримінальному кодексі України ст.203² викладена в новій редакції [1].

Стаття 203² Кримінального Кодексу України (далі – КК) встановлює кримінальну відповідальність за незаконну діяльність з організації або проведення азартних ігор, лотерей [2]. Відповідно до ч. 1 ст. 2 КК підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом [2]. Отже, правовими (юридичними) підставами кримінальної відповідальності за незаконну діяльність з організації або проведення азартних ігор, лотерей є діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 203² КК.

Склад кримінального правопорушення передбачений ст.203² КК, як і будь який інший, складається з наступних елементів: об'єкт кримінального правопорушення, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Родовим об'єктом кримінального правопорушення, виходячи з розташування статті, виступають суспільні відносини в сфері господарської діяльності.

Безпосереднім основним об'єктом виступає порядок здійснення господарської діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор в Україні.

З об'єктивної сторони кримінальне правопорушення включає вчинення хоча б однієї з таких дій:

- 1) організація або проведення азартних ігор без ліцензії;
- 2) випуск чи проведення лотерей особою, яка не має статусу оператора лотерей;
- 3) організація чи функціонування закладів з метою надання доступу до азартних ігор чи лотерей, які проводяться в мережі Інтернет.

Організація азартних ігор без ліцензії може полягати у підшукуванні приміщень, створенні і забезпеченні належного функціонування грального закладу, підготовці персоналу, приховуванні проведення азартних ігор без ліцензії тощо.

Проведення азартних ігор без ліцензії – це безпосереднє здійснення азартних ігор від моменту внесення ставки до отримання (оголошення) виграшу.

Азартна гра - будь-яка гра, умовою участі в якій є внесення гравцем ставки, що дає право на отримання виграшу (призу), імовірність отримання і розмір якого повністю або частково залежать від випадковості, а також знань і майстерності гравця [1].

Під ліцензією слід розуміти запис у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про рішення органу ліцензування щодо наявності у суб'єкта господарювання права на провадження визначеного ним виду діяльності, що підлягає ліцензуванню, та/або про рішення органу ліцензування щодо наявності у суб'єкта господарювання права на використання грального обладнання або букмекерського пункту, що передбачає отримання ліцензії.

Проведення державних лотерей - господарська діяльність оператора державних лотерей, яка включає випуск державної лотереї, прийняття ставок у державну лотерею, проведення розіграшів призового (виграшного) фонду державної лотереї, виплату призів та інші операції, що прямо або опосередковано забезпечують проведення державних лотерей[3]. Законодавець зробив помилку виокремивши в диспозиції статті «випуск чи проведення лотерей», оскільки проведення лотерей включає в себе і їх випуск.

Лотерея - масова гра, незалежно від її назви, умовами проведення якої передбачається розіграш призового (виграшного) фонду між її учасниками і перемога в якій має випадковий характер, територія проведення (розповсюдження) якої поширюється за межі однієї

будівлі (споруди), незалежно від способу прийняття грошей за участь у такій грі. Залежно від способу розіграшу призового (виграшного) фонду в Україні допускається проведення таких лотерей:

а) миттєва лотерея - лотерея, в якій інформація, яка дозволяє визначити виграшні лотерейні білети (інші засоби, які передбачені умовами лотерей, які дозволяють засвідчити участь у лотереї), закладається випадковим характером на стадії їх виготовлення, тобто до розповсюдження серед учасників лотереї. При проведенні миттєвої лотереї учасник може безпосередньо після внесення ставки визначити, чи є його лотерейний білет або інший засіб, який дозволяє засвідчити участь у грі, виграшним чи ні;

б) інша лотерея, яка не підпадає під визначення миттєвої лотереї, в тому числі тиражна, комбінована [3].

Оператор державних лотерей - юридична особа - суб'єкт підприємницької діяльності, що одержала право на проведення державних лотерей у порядку, визначеному Законом «Про державні лотереї в Україні» від 6 вересня 2012 року.

Функціонування закладів з метою надання доступу до азартних ігор чи лотерей, які проводяться в мережі Інтернет – дії направлені на підтримання роботи вищезазначених закладів.

Кримінальне правопорушення вважається закінченим з моменту вчинення хоча б однієї із дій вказаних в диспозиції зазначеної статті.

Суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального досягла віку з якого відповідно до КК може наставати кримінальна відповідальність. Кримінальна відповідальність за вчинення цього кримінального правопорушення може наставати лише з 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення характеризується умисною формою вини. Незаконна діяльність з організації або проведення азартних ігор, лотерей може бути вчинена лише з прямим умислом.

Третя форма вчинення цього кримінального правопорушення передбачає наявність такої ознаки суб'єктивної сторони, як мета, а саме надання доступу до азартних ігор чи лотерей, які проводяться в мережі Інтернет.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що норма, передбачена ст. 203² КК є формальним складом кримінального правопорушення, яке вважається закінченим з моменту вчинення дій вказаних законодавцем в диспозиції статті.

1. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>

2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

3. Про державні лотереї в Україні: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5204-17#Text>